

ISSN 0125-7447 VOLUME 25	รายงานการเฝ้าระวังโรคประจำสัปดาห์ กองระบาดวิทยา สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข
NUMBER 20 MAY 20, 1994	WEEKLY EPIDEMIOLOGICAL SURVEILLANCE REPORT DIVISION OF EPIDEMIOLOGY MINISTRY OF PUBLIC HEALTH
สารบัญ (INDEX)	การระบาดของโรคไวรัสตับอักเสบ จังหวัดภูเก็ต มิถุนายน พ.ศ.2536 281 สถานการณ์ไข้เลือดออก ปี พ.ศ.2535 (Dengue Haemorrhagic Fever) 284 สถานการณ์โรคไอกรน ปี พ.ศ.2535 (Pertussis) 293

กองระบาดวิทยา มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติและองค์การอนามัยโลก ขอเชิญเข้าร่วม

การสัมมนาระบาดวิทยาแห่งชาติ ครั้งที่ 12 วันที่ 3-5 สิงหาคม พ.ศ.2537

ณ โรงแรมรามาร์เก็ตตันส์ ถนนวิภาวดีรังสิต กรุงเทพมหานคร

การระบาดของโรคไวรัสตับอักเสบ

จังหวัดภูเก็ต มิถุนายน 2536

ในวันที่ 30 มิถุนายน 2536 กองระบาดวิทยาได้รับแจ้งจากศูนย์ระบาดวิทยาภาคใต้ว่า มีการระบาดของโรคตับอักเสบในจังหวัดภูเก็ต คณะสอบสวนโรคซึ่งประกอบด้วยเจ้าหน้าที่จากกองระบาดวิทยา ศูนย์ระบาดวิทยาภาคใต้ และสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดภูเก็ต ได้ออกทำการสอบสวนโรค ระหว่างวันที่ 5-12 กรกฎาคม 2536

วัตถุประสงค์ของการออกสอบสวนโรคครั้งนี้ เพื่อ

1. อธิบายลักษณะทางระบาดวิทยาของการระบาด
2. ค้นหาสาเหตุและวิธีการแพร่ระบาดของโรค
3. หาแนวทางในการควบคุมและป้องกันโรคไม่ให้แพร่ต่อไป

วิธีการศึกษา

1. ศึกษาระบาดวิทยาเชิงพรรณนา โดยศึกษาข้อมูลผู้ป่วยโรคตับอักเสบ จากรายงานการเฝ้าระวังโรคของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดภูเก็ต ระหว่างเดือนมกราคม 2533 - มิถุนายน 2536 และข้อมูลจากเวชระเบียนของผู้ป่วย ที่มารักษาด้วยโรคตับอักเสบ ที่โรงพยาบาลวชิระ ภูเก็ต

2. สอบสวนผู้ป่วยเฉพาะราย โดยการสัมภาษณ์ผู้ป่วยโรคตับอักเสบ ที่เริ่มมีอาการระหว่างเดือนพฤษภาคม และมิถุนายน 2536 ที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองภูเก็ต จำนวน 14 ราย จากจำนวนผู้ป่วยทั้งหมด 19 ราย โดยใช้แบบสอบถาม

3. ศึกษาตรวจสอบสภาวะแวดล้อม โดยการศึกษารวบรวมข้อมูลการวิเคราะห์คุณภาพน้ำประปา น้ำดื่ม น้ำบ่อ ของจังหวัดภูเก็ต และศึกษาสำรวจระบบการผลิตและจำหน่ายน้ำประปาของจังหวัดภูเก็ต

4. วิเคราะห์ข้อมูล

ผลการศึกษา

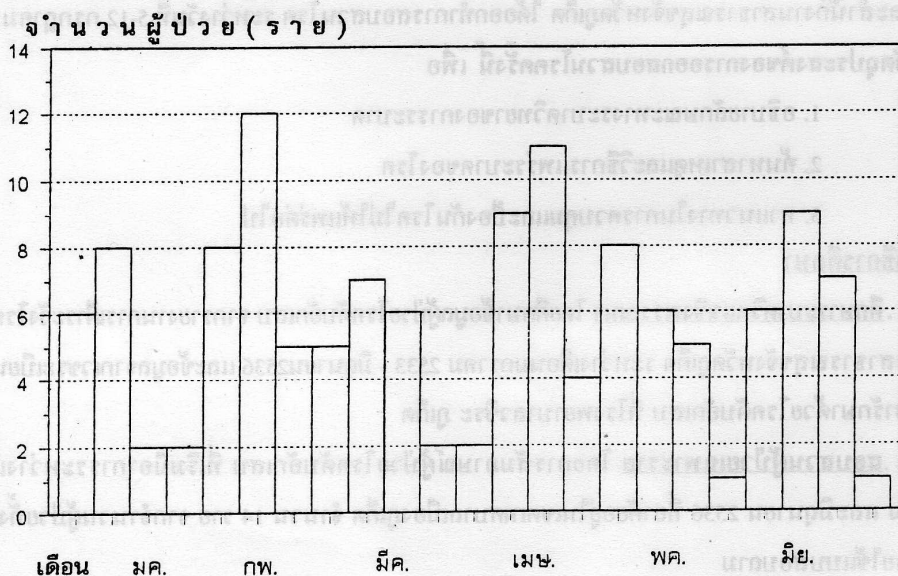
จากข้อมูลรายงานการเฝ้าระวังโรคของจังหวัดภูเก็ตพบว่า จำนวนผู้ป่วยโรคตับอักเสบ ในช่วงเดือน มกราคม ถึงมิถุนายน 2536 สูงกว่าค่ามัธยฐานของจำนวนผู้ป่วยโรคตับอักเสบ 3 ปีที่ผ่านมา (2533-2536) ในช่วงระยะเวลาเดียวกัน เมื่อแยกเป็นรายอำเภอ พบว่า อำเภอถลางมีผู้ป่วยมากกว่าปีก่อน โดยเฉพาะในเดือนมกราคม เมษายน และพฤษภาคม อำเภอเมืองนอกเขตเทศบาล ในเดือนกุมภาพันธ์มีผู้ป่วยจำนวน 17 ราย ซึ่งมากกว่าปีก่อน แต่จำนวนผู้ป่วยลดจำนวนลงมากเท่ากับปีก่อนในช่วงกลางของปี อำเภอเมืองในเขตเทศบาล มีผู้ป่วยจำนวนมากกว่าปีก่อน โดยเฉพาะเดือนพฤษภาคม และมิถุนายน คือมีผู้ป่วยจำนวน 11 และ 12 ราย ตามลำดับ

จากข้อมูลเวชระเบียนผู้ป่วยของโรงพยาบาลวชิระ ภูเก็ต ศึกษาผู้ที่มารับการรักษาที่โรงพยาบาลในช่วง เดือนพฤษภาคมและมิถุนายน 2536 จำนวน 32 ราย (จากจำนวนทั้งหมด 49 ราย) พบว่า ผู้ป่วยมีอาการเข้าได้กับ อาการของโรคตับอักเสบ คือ มีอาการเหลือง 75% ไข้ 68% ปัสสาวะสีเข้ม 44% คลื่นไส้ อาเจียน 28% การตรวจหา HBsAg ปรากฏว่าไม่สามารถตรวจพบ HBsAg ในผู้ป่วยเหล่านี้

ลักษณะทางระบาดวิทยาของการระบาดในครั้งนี้ จากแผนภูมิแสดงจำนวนผู้ป่วยโรคตับอักเสบจำแนกตามเวลาที่เริ่มป่วย ลักษณะการระบาด ไม่เหมือนกับการระบาดที่มีแหล่งแพร่เชื้อร่วม (common source)

แผนภูมิ แสดงจำนวนผู้ป่วยโรคตับอักเสบจำแนกตามเวลาที่เริ่มป่วย

จังหวัดภูเก็ต มกราคม-มิถุนายน 2536



แหล่งข้อมูล : สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดภูเก็ต N = 132

เมื่อพิจารณาอัตราป่วยเป็นรายอำเภอ อำเภอเมืองมีอัตราป่วยสูงสุด คือ 89.43 ต่อแสนประชากร รองลงมา คืออำเภอกลาง และอำเภอกระทุ่ม เมื่อพิจารณาที่อยู่เป็นรายตำบลและหมู่บ้าน ไม่พบว่ามีสถานที่ใดเป็นแหล่งโรค เมื่อพิจารณาทางด้านบุคคล พบว่าอายุเฉลี่ยของผู้ป่วย 24.5 ปี (1-75) ช่วงอายุที่พบมากที่สุด คือ 5-9 ปี รองลงมา คือ 15-19 ปี และ 20-24 ปี ตามลำดับ

จากการสัมภาษณ์ผู้ป่วย ไม่พบลักษณะความสัมพันธ์ร่วมกันของผู้ป่วย จากแบบสอบถามไม่พบว่ามี การแพร่กระจายของโรคทางเลือด ดังนั้น การระบาดครั้งนี้ จึงควรเป็นการแพร่กระจายทาง Fecal-Oral สุขอนามัยส่วนบุคคลของผู้ป่วยไม่ดีเท่าที่ควร อาจเป็นสิ่งที่สนับสนุนการแพร่ระบาดของโรคได้

จากการศึกษาสภาพแวดล้อม พบว่าน้ำประปา น้ำดื่ม และน้ำบ่อของจังหวัดภูเก็ต ยังมีส่วนที่ไม่เข้าเกณฑ์มาตรฐานอยู่จำนวนหนึ่ง และสามารถตรวจพบเชื้อจุลินทรีย์จากอุจจาระในน้ำดื่มและน้ำประปา จึงเป็นสิ่งบ่งชี้ว่า น้ำดื่มไม่สะอาดเพียงพอ และอาจทำให้โรคมีการแพร่กระจายได้มากขึ้น

วิจารณ์

การระบาดของโรคตับอักเสบ จังหวัดภูเก็ตในครั้งนี้ เริ่มตั้งแต่เดือนมกราคม 2536 เมื่อทำการสอบสวน ในเดือนกรกฎาคม พบว่า ได้มีการแพร่กระจายของโรคในทุกอำเภอแล้ว และไม่สามารถหาปัจจัยร่วมหรือความสัมพันธ์อื่นจะนำไปสู่ต้นตอของโรคได้

คุณภาพของน้ำดื่มของจังหวัดภูเก็ตจากแหล่งต่างๆ ยังไม่เข้ามาตรฐาน ควรมีการตรวจสอบและปรับปรุงคุณภาพให้ได้เกณฑ์มาตรฐาน

สรุป

การระบาดของโรคตับอักเสบจังหวัดภูเก็ตในครั้งนี้ มีการระบาดทั่วทั้งจังหวัด เชื่อที่เป็นสาเหตุ น่าจะเป็น เชื้อไวรัสตับอักเสบที่มีการแพร่กระจายโดยวิธี Fecal-Oral ซึ่งเชื่อที่น่าจะเป็นสาเหตุมากที่สุดคือ เชื้อไวรัสตับอักเสบ เอ สุขอนามัยส่วนบุคคลที่ไม่ดี และคุณภาพน้ำดื่มที่ไม่เข้าเกณฑ์มาตรฐาน เป็นปัจจัยสนับสนุนให้มีการแพร่ระบาดของเชื้อมากขึ้น ไม่พบปัจจัยร่วมในการระบาดครั้งนี้ ไม่สามารถหาต้นตอของการระบาดในครั้งนี้ได้ คณะสอบสวนโรค ได้ให้ข้อเสนอแนะในการควบคุมป้องกันโรค โดยทำการเฝ้าระวังโรคให้รวดเร็วและต่อเนื่อง ตรวจวิเคราะห์ปรับปรุงคุณภาพน้ำและอาหาร และให้ความรู้แก่ประชาชน

รายงานโดย

นพ.กรกฎ จูฑาสมิต แพทย์ประจำบ้านสาขาเวชศาสตร์ป้องกัน กองระบาดวิทยา

ศูนย์ระบาดวิทยาภาคใต้

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดภูเก็ต